

Un tomb per Berga...

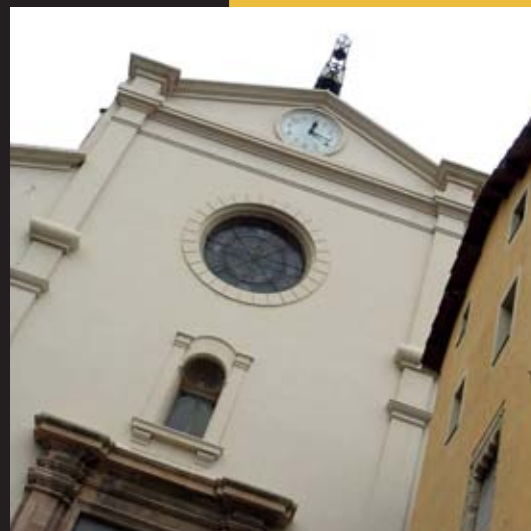
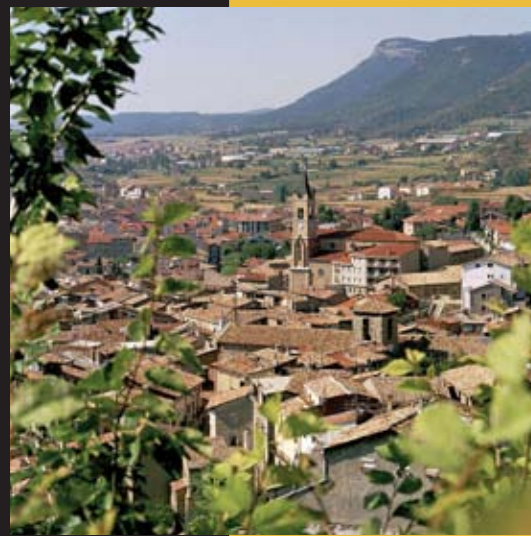
Berga, capital del Berguedà, té un terme municipal d'una extensió de 22,5 Km² i poc més de 16.500 habitants.

Està situada al bell mig de la comarca i n'esdevé el punt de confluència econòmica, social i de comunicacions. La ciutat s'estén al peu de la serra de Queralt i de cara a la vall del Llobregat.

El nucli urbà va néixer al segle XII, al peu del castell. Al segle XIV es construïren les muralles, de les quals encara avui en trobem restes, que tancaven un perímetre que pràcticament va romandre inalterat fins a les darreries del segle XIX.

Els nombrosos conflictes bèl·lics en què ha estat immersa al llarg de la seva història han configurat la fesomia actual de la part antiga: la Guerra dels Segadors destruí gran part de la vila; la Guerra de Successió fou la causa de la pèrdua d'una part important del seu patrimoni; també fou un focus de gran activitat durant les Guerres Carlines. La recuperació de la ciutat no va començar fins que no es van donar per acabats els conflictes armats i no es va iniciar la industrialització (finals del XIX i principis del XX).

La ruta *Un tomb per Berga*, a través d'un recorregut circular bàsicament pel barri antic de la ciutat, pretén que els visitants puguin conèixer aquesta part de

1 Carrer dels Àngels

En aquest carrer hi havia les Fonts Fondes, nom pel qual encara molta gent coneix el lloc. Al llarg del segle XIX havia estat anomenat carrer del Golfo, i l'any 1950 va rebre el nom actual. El 1848, durant la Segona Guerra Carlina, aquest indret fou l'escenari de l'atemptat

2 Plaça de Sant Pere

Aquesta plaça és d'origen medieval i deu el seu nom a l'antiga església romànica de Sant Pere de Caors. És coneguda també amb el nom de plaça Cremada, ja que al segle XVII els hugonots francesos, que van assaltar el castell i la vila, la van cremar. Sempre ha estat el marc dels esdeveniments polítics i socials més importants de Berga. Els dies de Corpus es converteix en l'escenari principal de la festa de la Patum. L'església parroquial de Santa Eulàlia es construí a l'emplaçament de l'antiga església de Sant Pere (d'aquí que aquest sigui el nom amb què se la coneix popularment), després que els hugonots, l'any 1655, incendiessin l'antiga parroquial situada al castell. Les obres van començar el 1671 i s'allargaren fins al final de segle, sota la direcció dels Morató i del carmelità fra Josep de la Concepció, que projectaren un edifici d'estil barroc classicista. A l'interior hi trobem un orgue romàntic i unes pintures atribuïdes al taller Viladomat. Cal destacar també la capella dels Dolors, una de les úniques que es conserven a Catalunya dedicades a aquesta advocació. L'edifici de l'Ajuntament, dissenyat per l'arquitecte Emili Porta, va ser inaugurat el 1930. El conjunt de la plaça va ser remodelat l'any 1993.

3 Antic Hospital · Mural de la Patum

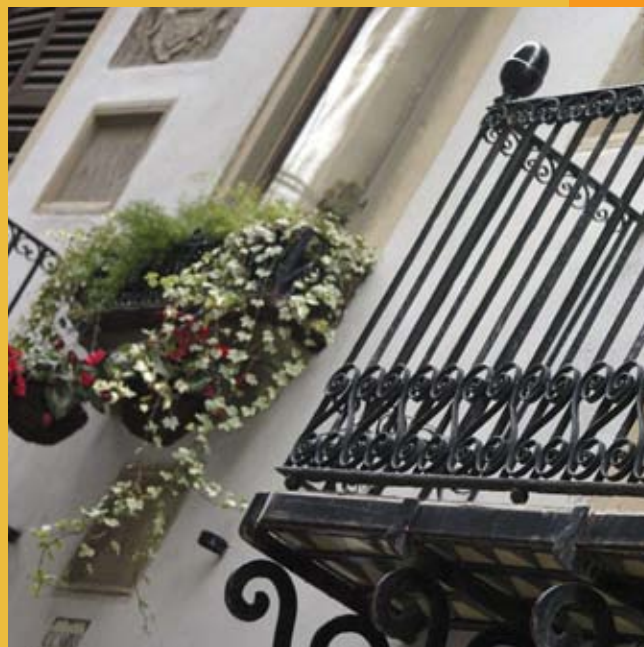
L'edifici albergava l'antic Hospital de Sant Bernabé, fundat al principi del segle XIV com a hospital de pobres, i que va fer funció de centre sanitari fins a l'any 1981, quan es va traslladar a l'actual ubicació. Ara hi trobem la seu de diverses entitats de la ciutat. El mural de ceràmica de la façana, col·locat l'any 1992, és obra de l'artista Joan Casas i Ortínez. S'hi representen totes les comparses i elements de la festa de la Patum.

4 Voltes d'en Claris

Popularment, el lloc és conegut amb el nom de "La Berruga". Havia estat el barri jueu de Berga. El call, documentat des del final del segle XIII, ocupava l'espai comprès entre l'Hospital i les Voltes d'en Claris. Al començament del segle XIV, a causa de l'arribada de jueus francesos, el call s'amplià tot formant el Call Nou, actualment anomenat carrer Balmes. Hi ha indicis que fan pensar que en un dels extrems s'havia alçat una sinagoga.

5 Carrer Buxadé

El carrer Buxadé antigament rebia el nom de carrer de les Canals. Ara porta el nom de l'enginyer berguedà Marcel·li Buxadé (nascut al número 28), al qual es deu la construcció del Canal Industrial de Berga al segle XIX. Al número 19 s'hi trobava el taller tèxtil en què havia treballat sant Antoni M. Claret. A més, a l'antic carrer de les Mules (ara anomenat Caritat i perpendicular amb el carrer Buxadé), hi va néixer Dolors Puig Bonany, monja de les Germanetes dels Vells Desemparats beatificada l'any 2001. També destaca la decoració de la casa del número 14, coneguda com a cal Sarraís, tot i que no presenta

Els mesos d'estiu s'ofereixen rutes temàtiques guiades: la Ruta dels Carlins, la Medieval i la dels Molins. Un Tomb per Berga coincideix amb aquestes rutes en alguns punts, cosa que es reflecteix en el plató corresponent a través d'aquestes icones.

6 Muralles · Baluard de Sant Carles

Les restes de muralles que es conserven a la ciutat daten del 1375, moment en què el rei Pere III impulsà una política de fortificacions de les ciutats i viles reials del Principat. En queden pocs fragments, però en aquest indret són clarament visibles. Ara bé, encara que no se n'han trobat restes, és molt probable que la vila ja estigués emmurallada anteriorment i que, a causa d'un creixement urbanístic, fos necessari construir unes segones muralles.

S'observen també les ruïnes de l'antic baluard de Sant Carles, fortificació construïda al

7 Portal de Santa Magdalena

És l'únic portal baixmedieval que es conserva a la ciutat. Hi dona entrada pel sector nord-oriental; comunica amb el camí ral de Berga a Bagà i a Ripoll. El seu nom, així com el de la plaça on està situat, prové d'una antiga capella que hi havia prop d'aquest indret i que estava dedicada a santa Magdalena. La part superior presenta obertures modernes, conseqüència de l'adaptació d'aquesta construcció a les funcions d'habitatge.

8 Safareig del carrer de la Pietat

És un dels safareigs de què disposava la ciutat des de l'època medieval. Alguns han desaparegut, però encara se'n conserven tres que fins fa relativament pocs anys eren utilitzats de manera continuada. Els altres dos són el de la Gratella i el del Lledó. Ara el seu ús és molt ocasional, però són un bon testimoni de la vida quotidiana en altres

9 Castell de Berga

El lloc on s'aixecà el castell, punt més elevat de la vila, havia estat ocupat des d'època ibèrica. La fortificació fou, probablement, el nucli originari de Berga, que al segle XIV es convertí en vila reial. Al llarg del segle XVI l'antic castell esdevingué una important fortalesa per tal de frenar els continuats atacs dels hugonots francesos. Al segle XVIII s'amplià notablement, amb la construcció de baluards, fortins i noves muralles, i fou aleshores que va rebre el nom de castell de Sant Ferran. La seva posició estratègica va ser clau durant les Guerres Carlines del segle XIX. Durant uns anys va passar a mans privades, i des del 1985 una part pertany al Consell Comarcal del Berguedà. Ha estat declarat bé d'interès cultural.

10 Capella de la Pietat

Petita església d'origen medieval modificada en el segle XVII. És, probablement, la capella més antiga que es conserva a la ciutat. Les obres i les construccions annexes amaguen velles estructures romàniques. Arran de la destrucció de l'antiga parroquial del castell (1655), la capella va fer aquesta funció mentre s'estava construint la nova església a la plaça de Sant Pere. L'any 2001 es va restaurar l'interior seguint l'estil barroc que ja presentava (enguixats, pilastres corínties...). La façana és molt simple, i mostra un petit campanar, un òcul i un portal de mig punt.

11 Trencacames · Muralles

El "Trencacames" és el nom amb què es coneix el camí, molt costerut, que durant molt anys es feia servir per a pujar de la vila fins al castell de Berga i a Queralt. És un dels pocs llocs on podem observar restes de la muralla de la ciutat. En aquest sector podem veure els característics "callissots", carrers que s'obrien entre els murs que delimitaven els horts, i que esdevenen un dels elements més singulars de l'estructura urbanística medieval i moderna de la ciutat de Berga. A la cruïlla d'aquest indret amb el carrer Agricultura hi trobem una reproducció de la marededéu de Queralt.

12 Molins de la Gratella i del Brillant

En aquesta zona de Pinsania s'hi localitzaven alguns dels antics molins de la ciutat, que aprofitaven la derivació canalitzada des d'època medieval de l'aigua de la riera de Metge. Aquí podem veure, a la dreta, el molí fariner del Brillant, on també es molia xocolata i es filava i teixia cotó; el molí de la Gratella, que era fariner, xocolater, molí de gel i també amb instal·lacions tèxtils, i el safareig, que és un dels tres que encara es conserva a Berga. La roda metàl·lica de calaixos recorda l'enginy amb què funcionaven alguns d'aquests molins hidràulics de la ciutat.

13 Torre de les Hores

Des del molí de la Gratella, un canal conduïa l'aigua desviada de la riera de Metge i arribava en aquest indret, on alimentava un antic molí que estava situat al número 10, conegut amb el nom de cal Claret. A l'època en què la vila estava emmurallada, en aquesta zona hi havia un dels portals d'accés. El topònim ens fa suposar que s'hi ubicava una torre amb un rellotge. El juliol del 1873 les tropes carlines, comandades pel general Savalls, intentaren assaltar la vila des d'aquest punt.

14 Convent de Sant Francesc

La primera fundació franciscana a Berga és del 1239, i estava situada al carrer Menorets. La ubicació actual és del segle XIV. Al segle XIX, després de la desamortització, la comunitat abandonà el convent, que uns anys més tard va ser utilitzat com a caserna. L'edifici ha patit diverses destruccions, la darrera durant la Guerra Civil (1936-1939), en què l'església resultà molt malmesa. L'any 1962 s'inaugurà la reconstrucció en l'estil neogòtic que veiem actualment. Des d'aquesta data s'hi han anat fent millores: els vitralls, la capella de la Mare de Déu de Queralt, el campanar...

15 El Casino

Nom amb què és conegut el teatre que, per iniciativa d'una societat privada, s'inaugurà l'any 1913. Se'n van fer diversos projectes, però l'obra fou executada per Ignasi Maria Colomer. L'edifici, tot i les múltiples reformes, encara conserva elements modernistes (ferro forjat a les baranes, rajola acolorida, etc.). Des de l'any 1955 fins al 1984 va funcionar com a cinema, i a partir d'aquest moment va convertir-se en teatre municipal.

16 Casa de Martín

Edifici d'habitatges, amb garatge adjunt, d'estil modernista, dissenyat l'any 1913 per l'arquitecte Ignasi Maria Colomer. Presenta moltes similituds amb l'edifici del Teatre, obra del mateix arquitecte. En destaca la torre, que s'enlaira tot aprofitant la cantonada. Cal observar que la decoració de la façana va disminuint amb l'altura, tot marcant l'estratificació social dels diferents habitatges. Fou propietat i residència del conegut pintor i escriptor berguedà Josep M. de Martín (1920-2005), que rebé el reconeixement de la ciutat amb la Medalla d'Or l'any 2000.

17 Plaça Catalunya

Aquesta plaça s'inaugurà l'any 1987. Els relleus del monument detallen la història de Catalunya. El disseny del conjunt és obra de l'arquitecte local Ramon Masferrer i Homs, i els relleus són obra de l'escultor Carles Planes i Pons. El conjunt ocupa l'emplaçament d'un antic mas, conegut amb el nom de cal Cutal.

Un tomb per Berga...

Generalitat de Catalunya

Diputació de Barcelona xarxa de municipis

2005-2009

Ajuntament de Berga Regidories de Cultura i Turisme

Oficina d'Informació i Turisme
C/ dels Àngels, 7
08600 BERGA
Tel. +(34) 938 211 384
Fax +(34) 938 221 155
info@turismeberga.cat

www.turismeberga.cat
www.ajberga.cat

Un tomb per Berga...

Mapa: © Inera Digital

Disseny i producció: TRAMA. © E. Altarriba - Fotos: Foto Langi - E. Altarriba - Impressió: Vallparís, s.l. - D.L.

18 Fonts i parc del Lledó

És el parc més gran de la ciutat, amb una extensió d'unes tres hectàrees. Hi ha jardins a diferents nivells, un auditori amb forma d'amfiteatre a l'aire lliure, fonts, places, un estany... La darrera remodelació s'inaugurà l'any 1983, i en el disseny es potencià la permanència i la recuperació d'aquells elements que des de sempre l'havien caracteritzat: la font, els pilars d'entrada amb els xiprers i les pollancrees. L'obra és el resultat del treball de diversos arquitectes i tècnics: l'avantprojecte, de Cèsar Frago, i el projecte definitiu, de Josep M. Claret i Agustí Costa.

19 Safareig del Lledó

En aquesta zona, des de les Fonts del Lledó i fins a l'actual passeig de la Pau, es localitzava des de l'època medieval una important zona d'horts. Aquests horts, situats fora del perímetre emmurallat i en part propietat del convent de Sant Francesc, es regaven amb l'aigua d'aquestes fonts. El safareig, un dels tres que encara es conserven a la ciutat, també n'aprofitava l'aigua.

20 Carrer dels Banys

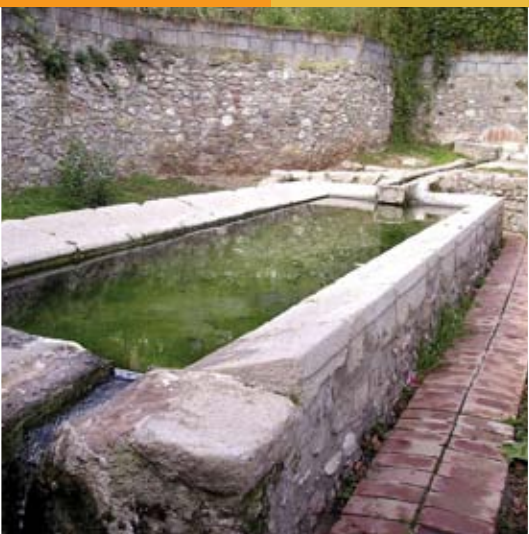
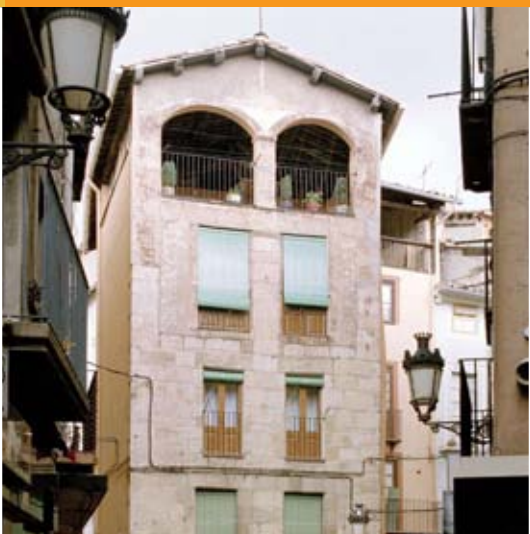
Les escorrialles de les Fonts del Lledó baixaven pel fort pendent que avui formen el carrer dels Banys i el passeig de la Pau fins a trobar el Llobregat. El carrer es va obrir al final del segle XIX per comunicar el Lledó amb la plaça de la Creu, i deu el seu nom al fet que en aquest indret s'hi localitzaven els antics banys públics. Aquests banys es trobaven a l'interior del que avui és l'Hotel Queralt. L'edifici, actualment molt modificat, era l'antiga Fonda de Berga, que es construí el 1898 segons un projecte de l'arquitecte

21 Plaça de les Fonts

La font que veiem a la part central dona nom a la plaça, element que la caracteritza i que es va mantenir en la seva darrera remodelació, l'any 2003. L'estàtua que la corona, i que forma part del conjunt des de les reformes que es van fer l'any 1925, és una de les moltes còpies existents de l'escultura grega *El nen de l'espina*. En aquest indret estava situat un dels portals d'entrada al recinte emmurallat de Berga, el portal de Sallagossa o de Barcelona, enderrocat al final del segle XIX, quan la ciutat va iniciar un període de creixement i de modernització. Aquest portal i el de Santa Magdalena eren els dos accessos principals a la vila.

22 Plaça de Sant Joan

El nom de la plaça prové de l'església i el convent construïts a partir de l'any 1220 per iniciativa dels frares de l'orde militar de l'Hospital de Sant Joan. El 1377 s'hi instal·là la comunitat de monges benetes de Santa Maria de Montbenet, i probablement fou aleshores quan l'església es transformà en un edifici gòtic que, tot i les modificacions efectuades al llarg del temps, encara es conserva. Més endavant va ser priorat de Poblet, fins al 1708, data en què es convertí en església i convent de mercedaris (d'aquí la imatge de la Mare de Déu de la Mercè que trobem a l'interior). Aquesta comunitat va abandonar el lloc el 1835 arran de l'exclaustració. A partir d'aquest moment el convent s'adaptà com a escola i serveis municipals, i l'església passà als missioners de l'Immaculat Cor de Maria (1911-1936). Des del 1939 és sufragània de la parroquial Santa Eulàlia. Cal remarcar la casa d'aire renaixentista que trobem enfront, al número 16, atribuïda popularment a la família Peguera, on durant la Guerra del Francès (1808-

23 Carrer Major

Carrer central de la ciutat, tant des d'un punt de vista històric com econòmic i social. Traçat a l'època medieval, travessa la ciutat antiga de nord-est a sud-oest. Al llarg d'aquest carrer i els adjacents s'hi aplegaven els millors habitatges i els edificis més importants de Berga, tant religiosos com civils. Era el lloc de residència de nobles, mercaders, notaris, mestres de gremis i autoritats urbanes. El nom oficial és carrer de la Ciutat, nom que va substituir el de carrer Major l'any 1877, quan Berga va rebre el títol de ciutat. Però el nom oficial mai no ha pogut substituir el popular. L'any 1976 s'inaugurà el paviment actual, amb motius de la Patum.

24 Casa Tomàs Pujol · Casa Barons

La casa Tomàs Pujol, situada al carrer Ciutat número 8, fou construïda l'any 1925 per l'arquitecte Emili Porta. La façana, que destaca per la simetria respecte de l'eix central, presenta una clara influència modernista, sobretot per la construcció amb obra vista i per la decoració amb ceràmica de colors a sota dels balcons. Enfront, al número 9, hi trobem la casa Barons. És un interessant edifici modernista projectat l'any 1904 per l'arquitecte Roc Cot. Cal destacar-ne la façana d'obra vista i els balcons de ferro forjat.

25 Els Quatre Cantons

Nom popular que es dona a l'encreuament dels quatre carrers de l'indret: el de Mossèn Comellas, el de Sant Francesc, la placeta Ciutat i el carrer Major o de la Ciutat. Cal remarcar l'edifici amb el número 2 del carrer de la Ciutat. És d'origen medieval, però ha sofert múltiples reformes. Des de mitjan segle XIV fou la seu del Consell de la Vila. Les principals modificacions són del final del segle XVI, moment en què l'edifici amenaçava ruïna. Aleshores la Casa de la Vila es traslladà a la plaça de Sant Pere, ubicació que s'ha mantingut fins als nostres dies.

26 Molí de la Sal

La llinda de damunt de la porta data l'actual edifici de l'any 1651. És un dels molins més antics dels quals es té constància documental i tot fa pensar que ja existia en època medieval. La construcció manté l'estructura original a tres vents. Havia estat molí fariner, xocolater i, finalment, molí de sal, d'on li ve el nom. A l'interior i a la part posterior es conserven encara alguns elements que testimonien la seva funció original.

27 Plaça Maragall

Indret conegut antigament amb el nom de les Fonts de Dalt. L'empedrat inclou algunes rodes que deixen constància del passat moliner de l'actual plaça i els seus voltants. A més del molí de la Sal, hi havia hagut un molí conegut com a cal Pobra (al lloc on ara hi ha la font); uns metres més amunt, direcció a la Torre de les Hores, el molí de l'Era, i al costat, un safareig públic que rebia el nom d'es Colomé, l'aigua del qual també s'utilitzava per als molins.

Un tomb per Berga...

